

ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΙΩΠΗΣ: ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΕ C-660/21

Σιούφας και Συνεργάτες
Δικηγορική Εταιρεία

ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΙΩΠΗΣ: ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΕ C-660/21

Το Δικαστήριο της Ε.Ε. (ΔΕΕ) επιλήφθηκε υπόθεσης που αφορά αίτηση του Ποινικού Δικαστηρίου της Γαλλίας για **έκδοση προδικαστικής απόφασης**, στο πλαίσιο ποινικής δίωξης κατά των Κ.Β. και F.S. για το αδίκημα της κλοπής καυσίμων. Με την **C-660/21 απόφασή του**¹, το ΔΕΕ, εφαρμόζοντας, ιδίως, τις διατάξεις της **Οδηγίας 2012/13/ΕΕ**² για το δικαίωμα ενημέρωσης σε ποινικές διαδικασίες και του **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.** («Χάρτη»), κατέληξε στην παραδοχή ότι η **Οδηγία 2012/13/ΕΕ δεν αποκλείει εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει στο δικαστήριο που δικάζει ποινική υπόθεση να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, με σκοπό την ακύρωση της διαδικασίας, παράβαση της υποχρέωσης που υπέχουν οι αρμόδιες αρχές να ενημερώνουν αμέσως τους υπόπτους ή κατηγορούμενους σχετικά με το δικαίωμα σιωπής τους**, εφόσον οι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι δεν στερήθηκαν την πρακτική **δυνατότητα**

¹ Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber), 22 June 2023, K.B. and F.S. (Raising ex officio of an infringement in criminal proceedings), C-660/21

² Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2012 σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (L 142/1, 1.6.2012)

προσβάσεως σε δικηγόρο και εφόσον εκείνοι και οι δικηγόροι τους είχαν δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελό τους και δικαίωμα επικλήσεως της παραβάσεως αυτής, εντός εύλογης προθεσμίας.

- **ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

Το Ποινικό Δικαστήριο της Γαλλίας, στο πλαίσιο ποινικής δίωξης κατά των Κ.Β. και F.S., έκρινε ότι η ποινική διαδικασία έπρεπε να ακυρωθεί, επειδή οι αρμόδιες αρχές διενέργησαν ανακριτικές πράξεις και έλαβαν αυτοενοχοποιητικές καταθέσεις, πριν να ενημερώνουν τους κατηγορουμένους σχετικά με το δικαίωμα σιωπής τους. Ωστόσο, το γαλλικό ποινικό δίκαιο προβλέπει, ότι οι λόγοι ακυρότητας της διαδικασίας μπορούν να προβληθούν μόνο από τον ενδιαφερόμενο ή τον δικηγόρο του, πριν από την υπεράσπιση επί της ουσίας. Η δε γαλλική νομολογία απαγορεύει στα πρωτοβάθμια δικαστήρια να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως ένσταση ακυρότητας της διαδικασίας. Ενόψει τούτων, το Ποινικό Δικαστήριο της Γαλλίας υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ, ζητώντας από αυτό να διευκρινίσει, αν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η απαγόρευση να εξετάζει αυτεπαγγέλτως παράβαση της προβλεπόμενης στα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας 2012/13 υποχρέωσης έγκαιρης ενημερώσεως των κατηγορουμένων σχετικά με το δικαίωμα σιωπής.

- **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

Το ΔΕΕ, με την C-660/21 απόφασή του, απαντώντας στο ανωτέρω προδικαστικό ερώτημα, κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Το δικαίωμα σιωπής κατοχυρώνεται στο άρθρο 48 του Χάρτη, το οποίο αφορά το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα υπεράσπισης, καθώς και στο άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο αφορά το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

- Η Οδηγία 2012/13/ΕΕ παρέχει στα κράτη μέλη **περιθώριο εκτιμήσεως** για να θεσπίσουν: α) τη διαδικασία και τις προθεσμίες εντός των οποίων οι κατηγορούμενοι και οι δικηγόροι τους μπορούν να επικαλεστούν παράβαση της υποχρέωσης έγκαιρης ενημέρωσης των κατηγορουμένων για το δικαίωμα σιωπής και β) τις δικονομικές συνέπειες της παράλειψης επίκλησης μιας τέτοιας παραβίασης, όπως την εξουσία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου σε ποινική υπόθεση να εξετάζει αυτεπαγγέλτως μια τέτοια παράβαση, με σκοπό την ακύρωση της διαδικασίας.

- Η απαγόρευση που επιβάλλεται στο δικαστήριο που δικάζει ποινική υπόθεση να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την παραβίαση της υποχρέωσης έγκαιρης ενημέρωσης των κατηγορουμένων για το δικαίωμα σιωπής, με σκοπό την ακύρωση της διαδικασίας, σέβεται τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, εφόσον οι κατηγορούμενοι ή οι δικηγόροι τους διέθεταν: α) αποτελεσματική δυνατότητα να επικαλεστούν την εν λόγω παράβαση, 2) δικαίωμα επικλήσεως της παραβάσεως αυτής εντός εύλογης προθεσμίας, 3) δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελό και 4) εφόσον οι κατηγορούμενοι διέθεταν δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο.

- Το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να παρέχει στους κατηγορουμένους πρακτική και αποτελεσματική δυνατότητα να συνεννοηθούν με δικηγόρο, δεν τους απαγορεύει, αν παραιτηθούν από τη δυνατότητα αυτή, να υποστούν τις ενδεχόμενες συνέπειες της εν λόγω παραιτήσεως, εφόσον αυτή έχει χορηγηθεί σύμφωνα με την Οδηγία 2013/48/ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, ο κατηγορούμενος πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με το περιεχόμενο του δικαιώματος προσβάσεως σε δικηγόρο και τις πιθανές συνέπειες της παραιτήσεώς του, η δε παραίτηση πρέπει να παρέχεται οικειοθελώς.

- Στις περιπτώσεις που ο κατηγορούμενος δεν ενημερώθηκε εγκαίρως για το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησεως και για το δικαίωμα σιωπής, τότε εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να εκτιμήσουν αν, παρά την παράλειψη αυτή, η ποινική διαδικασία μπορεί να θεωρηθεί δίκαιη, λαμβανομένων υπόψη ενός συνόλου παραγόντων, όπως το κατά πόσον οι καταθέσεις που ελήφθησαν, χωρίς να έχει γίνει η εν λόγω ενημέρωση, αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος των αποδεικτικών στοιχείων.

Ιφιγένεια Διαμαντοπούλου

Δικηγόρος

Δ.Μ.Σ. Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών ΠΑ.ΠΕΙ.

Υποψήφια Διδάκτωρ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου

